

شرح دروس

۱.۱. شرح درس تار و سه تار، دوره مبتدی

۱.۱.۱. کلیات

دوره مبتدی سه تار (و یا تار) از مبتدی ترین مرحله آموزش یعنی مضراب زدن و انگشت گذاری شروع میشود، ریتم خوانی و نت خوانی آموزش داده میشود، و مبانی عملی اجرای ریتم آموخته میشود. پوزیسیونهای مختلف بر روی دسته و تغییر پوزیسیون نیز آموزش داده میشود.

۱.۱.۲. مراجع

- کتاب اول تار و سه تار هنرستان، روح الله خالقی
- کتاب اول و دوم و سوم سه تار ذوالفنون

۱.۱.۳. محتویات

- آموزش مضراب
- آموزش ریتم، ریتمهای مختلف ساده و ترکیبی ۲/۴ و ۶/۸ و غیره
- آموزش انگشت گذاری
- اجرا در پوزیسیون اول
- اجرا در پوزیسیون سل
- اجرا در پوزیسیون دو و پایینتر
- تغییر پوزیسیون

۱.۱.۴. نتیجه آموزش

دوره مبتدی سه تار از نه ماه تا یک سال به طول می انجامد. در پایان دوره هنرجو میبایستی در بحثهای زیر تخصص کافی به هم بزند. به طوری که آهنگهای ساده و مشابه را به صورت صحیح بتواند ساز صدا دهی کند. ولی در این دوره اجرای اتوهای پیچیده و حرکتهای تند گام نوازی مد نظر نیست هر چند که میبایستی گامهای ساده و تغییر پوزیسیون را انجام دهد.

- مضراب زدن صحیح به همراه ریز
- انگشت گذاری صحیح بر روی دسته
- صدا دهی صحیح همزمان مضراب و انگشت
- توانایی خواندن نت و اجرای نت به طور صحیح، ریتمهای ساده ۲/۴، ۴/۴ و بخصوص ریتم ترکیبی ۶/۸ و توانایی اجرای انواع ترکیب واریاسیونهای ریتمی
- توانایی تغییر پوزیسیون از بالای دسته به پایین و بالعکس

۱.۱.۵. فرمت آموزش

آموزش شامل، آموزش عملی، تکلیف هفتگی، آموزش مضراب زدن گروهی برای تقویت انگشت و مضراب میباشد.

در هر جلسه نکات جدید آموزشی تدریس شده و به هنرجو تفهیم میشود، تمرینات درس به هنرجو جهت تمرین در طول هفته تعیین میشود. هنرجو میبایستی در هفته بعد دروس را به طور صحیح آثار را اجرا نماید. قویا توصیه میشود که هنرجو تمرینات را با دقت و صحیح اجرا کند تا به پیشرفت لازم دست یابد. چنانچه هنرجو نتواند از عهده اجرا بر آید مکن است از ایشان خواسته شود تا آثار را دو باره تمرین کند.

۱.۱.۶. مصالح کمک آموزشی

- ساز: در آموزشگاه جهت آموزش موجود است ولی هنرجو جهت تمرین نیاز به ساز مناسب دارد. بسیار مسطوح است بین مردم که مبتدی از ساز مثقی ابتدا استفاده کند. ولی چنانچه ساز مبتدی سازی خوب باشد، باعث صدا دهی بهتر میشود و هنرجو جهت ادامه کار بیشتر تشویق میشود. ولی در ابتدا هنرجو توانایی صدا دهی مناسب را ندارد و اگر ساز نیز خوب صدا ندهد هنرجو ممکن است احساس کند که عیب از اوست و دست از ادامه بکاهد.
- سی دی و نوار: اجراهای کتابهای مرجع موجود است، هم بصورت نوار هم سی دی، امروزه ضبط صدا توسط یک مایل مناسب نیز امکان پذیر است. قویا توصیه میکنیم که هنرجو از این ابزار استفاده کند چرا که با گوش دادن به اجرای صحیح قطعات میتواند خود را در حیطه اجرا و تجربه اندوزی قرار دهد. قابل ذکر است که با وجود انواع ابزار کمک آموزشی حتی فیلم چنانچه هنرجو تمرین کافی و مستمر حمت نداشته باشد به پیشرفتی دست پیدا نمیکند. به هر حال حتی با وجود تکنولوژی آموزش جدید و امکانات ضبط و پخش، هنوز هیچ کدام جایگزین کاملی برای یک استاد و هنرجو نیست. هنرجو و مربی نیاز به ارتباط رو در رو و درک متقابل دارند. گاهی ممکن است که هنرجویی از نظر خفیات شخصی با هر مربی نتواند به پیشرفت دست پیدا کند و بهتر است که با استفاده از اساتید متنوع به یک مربی که از نظر روحی با شما سازگار تر است تمرین کنید.
- آموزش آنلاین: با توجه به اینکه هنوز استاد کاملا متبحر ممکن است در دست نباشد آموزشگاه به طور آنلاین امکانات آموزش را فراهم می آورد. در زمینه سه تار همزمان با کلاس هر دو هفته یک بار آموزش آنلاین توسط دکتر ریاض الشمس از سوئد انجام میگردد. میبایستی هماهنگیهای لازم قبل از کلاس و امکانات اینترنت و وبکم و میکرفن توسط مربی فراهم شود. کلاس میبایستی کاملا به طور مستمر و زمان بندی دقیق صورت گیرد.

۱.۱.۷. شرح سر فصل دروس کتاب هنرستان

آموزش دوره مبتدی بیشتر بر اساس کتاب هنرستان موسیقی روح الله خالقی بوده و دروس این کتاب دارای نکات آموزشی زیر است که میبایستی توسط مربی آموزش داده شود و هنرجو میبایستی بتواند مباحث هر درس را یاد گرفته و به طور صحیح به اهداف دروس با تمرین مستمر دست یابد.

سطوح تعیین شده در این سر فصلها میتواند به عنوان استناداری برای ارزشیابی و اجرای هنرجویی استفاده شود. میتوان با اجراهای هنرجوی و رقابت بین هنرجویان به ارزشیابی آنها اقدام کرد.

دروس	هدف درس	نتیجه آموزش (هنرجو میبایستی به اهداف زیر در آموزش بعد از اجرای تمرینات دست یابد)
تئوری موسیقی پیش از شروع دروس	نت، خطوط حامل، نمایش نتها بر روی خطوط حامل، میزانهای ساده، ریتم، تمپو	هنرجو پیش از شروع دروس سه تار میبایستی به تئوری مقدماتی موسیقی آشنایی یابد، نتها و نحوه نمایش آنها را یاد گرفته، ریتمهای ساده را یاد بگیرد و از نظر مفهومی به نحوه ضرب گیری با آنها را آموزش دیده باشد
۱ - ۶	مضرب زدن، ریتم خوانی و ضرب پا یا متروم میزان ساده ۲/۴	توانایی: نحوه مضرب زدن، دست گرفتن ساز، ریتم زدن میزان ساده، تفاوت نت سیاه و چنگ، اجرای این نتها با ضرب گیری، میبایستی جهت آمادگی دروس بعدی هنرجو از عهده نواختن ریتمها بر آید
۷-۱۰	انگشت اول در روی سیم دو و سل	توانایی: انگشت گذاری صحیح، صدا دهی صحیح انگشت اول، ادامه ریتم زدن نتهای چنگ و سیاه، انگشتها جهت درس بعدی میبایستی به درستی صدای نت را بیرون آورند. همچنین اجرا در زمان میبایستی از ابتدا تا انتها به درستی صورت گیرد.
۱۱-۱۲	نواختن ریز	توانایی: اجرای نتهای سفید بصورت ریز، بطور پیوسته و ممتد. به طور کلی دست یابی به ریز صحیح میبایستی هر روزه تمرین شود و محدود به این دروس نیست. در دروس

		آتی نیز میبایستی تمرین شود.
۱۴-۱۳	انگشت دوم	انگشت گذاری دوم بر روی سیم دو و سل
۱۷-۱۵	اجرای هم زمان ریتم و ریز و شروع حرکت بر روی دو سیم	توانایی: اجرای همزمان ریتمهای مختلف و اجرای ریتم، این آهنگ از سیم سل به دو و بر عکس انتقال میابد. همچنین اجرای در زمان بدون مکث میبایستی به درستی صورت گیرد.
۱۸	انتقال از سیم سل به دو و بر عکس	این درس انتقال بیشتری بر روی دو سیم دارد و هنوز اجرا در زمان میبایستی به درستی صورت گیرد. این درس شروع حرکت گام میباشد.
۲۰-۱۹	آموزش انگشت سوم.	توانایی اجرای با انگشت سوم (و یا چهارم توسط بعضی از اساتید) بعد از این درس هنرجو میتواند با انگشت سوم کوک کند. با تمرین زیاد میتواند به این هدف نایل آید ولی در ابتدا ممکن است به سادگی به به کوک خوب دست پیدا نکند.
۲۲-۲۱	اجرای ملودی و حرکت انگشتان	در این درس ملودیها با حرکتهای پیوسته و پرش دار میباشد که هنرجو ملودی صحیح میبایستی اجرا کند تا به درک بهتری از یک ملودی و جملات و نیم جمله و پرریودهای موسیقی دست یابد.
۲۳	اجرای دولا چنگ	توانایی: اجرای سیاه، چنگ و دولا چنگ و درک و اجرای صحیح ریتم و نمایش صحیح آنها.
۲۵-۲۴	جملات موسیقی طولانی	توانایی: اجرای حرکت گام واره انگشتان، اجرای صحیح ملودی و نمایش روند یک ملودی موسیقی
۲۶	نت بمل	آشنایی و اجرای نت بمل بر روی دسته ساز در پوزسیون اول
۲۷-۲۶	دولا چنگها	توانایی: اجرای سیاه، چنگ و دولا چنگ و درک و اجرای صحیح ریتم و نمایش صحیح آنها. تا پایان این درس جهت آمادگی برای درس بعدی، ۱- اجرای ریتم انواه تنها با ضرب زدن میبایستی به طور کامل تثبیت شده باشد. ۲- انگشت گذاری در پوزسیون اول میبایستی به خوبی با صدا دهی مناسب صورت گیرد. ۳- اجرای صحیح یک ملودی از ابتدا تا انتها بدون مکث و با درک و دریافت مناسب و با نمایش مناسب میبایستی صورت گیرد. توصیه میشود یک امتحان دوره ای تا این درس گرفته شود.
۲۸-۲۹	آموزش ریتم های ترکیبی ۶/۸	این درس در نوازندگی موسیقی ایرانی بینهایت مهم هستند. مربی میبایستی به طور صحیح نوازندگی ریتم ترکیبی ۶/۸ را توضیح دهد، ضرب گیری و اجرا و انتقال بر روی دو سیم میبایستی به درستی صورت گیرد.
۳۰-۳۲	نتهای دو لا چنگ و واریاسیونهای ضربی ریتم ۶/۸	توانایی: تفاوت شمردن و ضرب زدن نتهای چنگ و دو لا چنگ در ریتم ۶/۸
۳۳	اجرای ملودی	توانایی: درک ملودی طولانی در ریتم ۶/۸، اجرای واریاسیونهای مختلف ریتمیک در این میزان و نمایش مناسب این ملودی بسیار اهمیت دارد
۳۴-۳۶	واریاسیونهای بیشتر در ریتم ۶/۸	واریاسیونهای بیشتر در این ریتم، میبایستی انگشتان تا بحال به اندازه کافی قدرت اجرای این واریاسیونها را داشته باشند. در غیر اینصورت توصیه میشود که کلیه درس از ابتدای کتاب هر روزه تمرین شود. و چنانچه لازم باشد هنرجو به عقب برگردانده شده تا به تکنیک لازم دست پیدا کند.
۳۷ (پایان سطح دو)	واریاسیون چنگ نقطه دار - دو لا چنگ (بسیار مهم)	این واریاسیون در موسیقی ایرانی بسیار مهم است و کاربردهای فراوانی دارد. توصیه میشود هنر جو این درس را مرتباً تکرار کند. توصیه میشود یک امتحان دوره ای تا این درس گرفته شود. حتی هنرجو میتواند دست به اجرای ساده هنرجویی بدهد و مورد ارزشیابی قرار گیرد.
۳۸-۴۰	پوزسیون وسط دسته	آشنایی با نتهای وسط دسته بر روی هر دو سیم در در

پوزیسیون وسط دسته.		شروع سطح سه
مکان نتهای بمل در وسط دسته	نتهای بمل	۴۱
در وسط دسته واریاسیونهای مختلف ریتم ساده در این قطعات اجرا میشود	واریاسیونهای ریتمی	۴۲-۴۴
آشنایی با نتهای پایین دسته بر روی هر دو سیم.	پرده شناسی پایین دسته	۴۵
تا قبل از این دروس دست تغییر پوزیسیون نمیدهد. از این درس به بعد تغییر پوزیسیون و حرکت دست صورت میگیرد. هنرجو میبایستی به نحوه حرکت بین پوزیسیونها با انگشتهای مختلف آشنا شود. این حرکات از حرکات پایه محسوب شده و تا آخر عمر نوازنده با او است. بنابر این بسیار مهم است که این حرکات را یاد گرفته و در قطعات مختلف اجرا کند.	تغییر پوزیسیون (بسیار مهم)	۴۷-۵۰ شروع سطح چهار
شروع گام نوازی و درک کار برد این تغییر پوزیسیون پایه اصلی اجرای بسیاری از آهنگهایی است که هنرجو ممکن است با آن در آینده برخورد کند.	تغییر پوزیسیون و گام نوازی	۵۱-۵۲
اجرای واریاسیون جدید در ریتم ساده و ترکیب آن با انواع ریتمهای دیگر. هنرجو میبایستی تمرین بسیار نماید تا به اجرای صحیح در زمان دست پیدا کند.	واریاسیون جدید ریتمیک در ریتم ساده ۲/۴	۵۳
اهداف این دروس: اجرای واریاسیونهای مختلف ریتم ۶/۸، گام مینور، تغییر پوزیسیونهای متنوع. این دروس دارای تنوع بسیار خوبی میباشد. ارزشیابی و اجرای هنرجویی توصیه میشود.	گامی مینور، نتهای بملف و ترکیب واریاسیونهای مختلف ریتم ترکیبی	۵۴-۵۵ پایان سطح چهار
منبع هدف اجرای موسیقی است. هنرجو میبایستی به ترکیب واریاسیونهای ریتمیک، تغییر پوزیسیون، مضراب زدن، انگشت گذاری و در نهایت اجرای یک ملودی صحیح دست پیدا کند.	اجرای قطعات موسیقی	۵۷ شروع سطح پنجم
ملودیهای متنوع جهت آشنایی با نواختن واقعی موسیقی. این اتودها جهت انتقال از نوازندگی ابتدایی به ملودی واقعی زدن هست. از این به بعد هنرجو به مرور تکنیکهای نوازندگی خود را بسط داده و تمام تکنیکهای ابتدایی در آثار را استفاده میکند.	اجرای ملودی	۵۸-۶۱
آشنایی با کوک جدید. ربع پرده ها. این آثار به رشد روند درک روند ملودیک آهنگهای ایرانی کمک میکند.	ملودیهای ایرانی در کوک جدید همزمان با شروع این نوع آثار میتوان کتاب نوالفنون نیز آموزش داده شود	۶۲-۶۶
آشنایی با میزان و ریتم جدید و دنباله ملودی نوازی ایرانی	میزان ۳/۴	۶۷-۶۸
ادامه ملودی نوازی ایرانی. در دشتی	ملودی در دشتی	۶۹-۷۰
تریل همراه با ترکیب در ملودی. در این درس تمرین استفاده درست مضراب و انگشت در تریل آموزش داده میشود.	تریل	۷۱-۷۲
ملودیهای متنوع و تغییر پوزیسیونهای متنوع در فرم دادن به انگشتان کمک میکند	ابو عطا	۷۳-۷۷
به پرده شناسی در دشتی کمک میکند	آهنگی در دشتی	۷۸
آشنایی با گام نوازی در ر مینور و تغییر پوزیسیون. در این زمان اجرای هنرجویی و ارزشیابی توصیه میشود.	ر مینور	۷۹